

Selma Lagerlöf: Tal till Eva Fryxells minne

Talare

Selma Lagerlöf
Författare

Datum

8 april 1920

Plats

Sunne

1 Den sista av de gamla prostdöttrarna har vänt tillbaka hem för att
bäddas ner i den lugna fristaden på Sunne kyrkogård. Därmed har
ett vackert och ärorikt kapitel i denna trakts historia kommit till
sin avslutning. Med tacksamhet må vi alltid minnas, vi, som äro
5 gamla nog för att våra hågkomster skola kunna sträcka sig en femtio
år tillbaka att bland allt det, som på den tiden skänkte glans
åt vår hembygd, de många vackra herrskaphemmen, det rörliga
brukslivet, de originella och begåvade människor, som man råkade
10 på så bland låga som höga, fanns också prosthemmet i Sunne
med sin strängt sedliga hållning och sin höga bildningsståndpunkt,
ett ständigt föremål för vördnad och beundran även för dem, som
måste leva sitt liv efter helt vanliga mått, ett ständigt vittnesbörd
för den uppåtsträvande om något rikt och stort, som var värt att
söka nå fram till.

15 Huvudpersonen i det hemmet var ju alltid prosten själv, den ståtliga
åldringen, den vördade församlingsherden, den ärorike historikern,
den lysande sällskapsmänniskan, men näst efter honom kom
hon, som längst har levat av hans barn, Eva, den äldsta dottern.

20 Jag minns henne från min tidigaste barndom, lång, litet framåtlutad,
med den höga pannan, omfattad av det bruna vågade håret,
med en liten skär rodnad på de finhyllta kinderna, ett milt småleende,
en helt naturlig värdighet, som aldrig övergav henne.

25 Jag vet inte om hon ansågs vacker, men nog måtte hon ha varit
mycket intagande. Jag minns intet ansikte från min barndomsvärld,
som så tilltalade mig. Jag skulle ha kunnat sitta i timtal och
beundra dessa rena och milda drag. Och det slag av skönhet, som
30 var hennes, förlorade hon aldrig. Den fina rodnaden på kinderna

fanns kvar ännu i höga ålderdomen och lika så hårvågorna omkring pannan. Man ville bara förundra sig över att ansiktet blev mer tilldragande för varje flyende år.

35

Hennes sätt mot alla de ståndspersoner, som hörde till hennes fars församlingar, var fullt av varm vänlighet och förstående deltagande, men trots allt detta låg däri också något litet främmande, något omedvetet överlägset, som höll människor på avstånd. Det föreföll alltid som skulle hon bland oss ha många vänner, som hon var starkt fästad vid, men ingen jämlike, som hon helt kunde sluta sig till. Det gick rykten om henne som höll folk på avstånd. Dels sades det att hon hjälpte sin far med att skriva Sveriges historia och dels att hon själv författade, fast man visste inte vad. I alla händelser föreföll det många gånger, som om en så höglärd dam måste ha så stora och vitt svävande mål för sina tankar att man inte vågade tro att hon på allvar kunde intressera sig för hembygdens enkla folk. Allt detta var endast ett sken. Eva Fryxell var djupt fästad vid de människor bland vilka hon tillbragte en så stor del av sitt liv. Man märkte det aldrig så väl som då man kom till henne i hennes hem i Stockholm på äldre dagar. Ju mer man kunde berätta om hög och låg från Fryksdalen ju bättre var det. Hon följde med allas öden och bäst var det att tala väl om alla människor. Hon blev glad över minsta framgång, förstod att inlägga något gott och förhoppningsfullt i allt ting. För den, som kom med ungdomens stränga syn på sin medmänniska, föreföll hon stundom alldeles för benägen att tyda allt till det bästa.

I Stockholm hörde hon till den grupp kvinnor, som jag skulle vilja kalla Fredrika Bremer-arvtagerskor. Rosalie Olivecrona, Sophie Adlersparre, Fredrika Limnell och Anna Retzius hörde till hennes krets. De voro högt stående damer i en trygg levnadsställning, som återupptagit det Bremerska arbetet för att förskaffa Sveriges kvinnor möjlighet till utbildning och till att själva förtjäna sig sin bärgning. Det var intet kall som inbringade ära utan tvärtom mycken, mycken smädelse. Kanske var det just detta som lockade. Lusten till kamp och kärleksfull uppoffring låg de tre systrarna Fryxell i blodet. Såsom det blivit sagt om andra klöverblad av andra systrar kan man likna dem vid Tron, Kärleken och Hoppet.

Tron blev då Louise, diakonissan, kärleken Mathilda med det innerliga väsendet och den översvallande godheten, men som hoppets symbol står för mig Eva med sitt strävande för kommande
75 släkten, med sin ljusa tro på en lyckligare framtid för det i hennes tid tillbakaskjutna och outvecklade.

Hur vackert intresserad blev hon inte var gång hon hos en ung kvinna tyckte sig ha upptäckt en smula begåvning. Det hände på
80 ett bröllop här i trakten för en 40 år sedan att hon hörde en av brudens tärnor läsa en av henne författad vers till marskalkarna. Eva Fryxell blev eld och lågor. Hon närmade sig den unga flickan, talade med henne och försökte taga reda på hennes anlag. Hon slutade med att säga henne det manande ordet: Gå ut i världen och
85 skaffa dig kunskap, så att du kan lära dig att använda det pund, som du har fått.

Det var ingen lätt sak för den unga flickan att följa det rådet. Hade det blivit givet av en mindre myndig stämman, hade det säkert
90 inte blivit följt. Det avgjorde måhända hennes livs öde, att Eva Fryxell fanns på denna plats och att hon var den hon var.

Det dröjde emellertid länge nog, innan den unga flickans anlag kommo till sin utveckling. Mången gång torde väl Eva Fryxell ha
95 tvivlat på om hon den gången hade sett rätt, men hon förrådde inte sitt tvivel. Hon var alltid den hoppfulla, som vågade tro, där ingen annan kunde se någon ljusglimt.

Och nu står jag vid hennes kista för att säga mitt sista tack. Jag
100 skall alltid minnas henne som den, som kom till mig med hoppets första ljusglimt.

Må minnet av den milda, trofasta, ärliga, glada prostdottern med det hoppfulla hjärtat bäras till eftervärlden av de många, som
105 hon varit till stöd och hjälp under livets trångmål och vedermöda.

110 **Källa**
<div>Manuskript hämtat från Lagerlöf, Selma, 1858-1940. - Tal / Selma Lagerlöf; textkritisk utgåva utgiven av Petra Söderlund och Ilaria Tedde; inledning av Brigitte Mral; huvudredaktör: Petra Söderlund (2025-10-14).</div>

Taggar
1920, 1920-tal, Författare, Kvinna, Minnestal

115 **URI**
<https://www.svenskatal.se/tale/selma-lagerlof-tal-till-eva-fryxells-minne>

120

125

130

135

140

145